

*I set fire to the rain... I threw us into the flames...
I let it fall, my heart... You rose to claim it...
– Adele*

DOKTER
TINUS

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Roman naar het eerste seizoen van de succesvolle Engelse tv-comedy *Doc Martin*, geproduceerd door Buffalo Pictures Ltd., United Kingdom. De namen van de hoofdpersonages en topografische namen zijn overgenomen uit de Nederlandse tv-adaptatie. Gebaseerd op een format van Buffalo Pictures. Format gedistribueerd door DRG.

Deze uitgave kwam tot stand met medewerking van SBS Broadcasting B.V. en Fiction Valley, part of FremantleMedia.

Eerste druk november 2016

ISBN 9789401910088

ISBN e-book 9789401910095

© 2016 Christine Frasier/Frasier Image Translations Ltd

© 2016 Uitgeverij Zomer & Keuning, Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Voorwoord © Thom Hoffman, 2016

Omslagfoto's Elvin Boer Fotografie

Omslagontwerp Riverside Studio, Julie Bergen

Grafische vormgeving binnenwerk Nyvonco, Heerhugowaard

Set Fire to the Rain, © Adele Written by Fraser T Smith, Adele Adkins • Copyright

© Warner/Chappell Music, Inc. Universal Music Publishing Group, BMG Rights Management US, LLC

Alle rechten voorbehouden. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Voorwoord

Ik weet het nog goed. Ik zat met mijn been in het verband, de krukken stonden naast mijn stoel. Op 9 maart 2012, de dag van mijn afspraak met de makers van *Dokter Tinus*, had ik om negen uur 's ochtends een meniscusoperatie gehad. We kenden elkaar al van *De Co-assistent*, de humoristische en ontroerende tv-serie die vier seizoenen te zien was op Net 5. Daarin speelde ik Dr. Verstraete, een onuitstaanbare chirurg die het zijn studenten heel erg moeilijk maakte (met o.a. Michiel Huisman!). De opnames daarvan waren steeds in zeer goede sfeer verlopen. En nu zaten Willem Zijlstra, Pollo de Pimentel, Steven Berendsen en ik te praten over een Nederlandse versie van *Doc Martin*, op dat moment de best verkochte Britse tv-serie. Zou ik wel weer zo'n wereldvreemde medicus willen spelen? Er werd geestdriftig gefantaseerd over een mogelijke locatie... Volendam? Urk? Een plaatsje in Zeeland? En wie moest de vrouwelijke hoofdrol spelen? Eigenlijk zagen we die middag die hele serie al voor ons. Het moest alleen nog even – helemaal vanaf nul – gemaakt gaan worden. En de zender moest het goedkeuren. Tijdens deze brainstorm werd ook de titel geboren: *Dokter Tinus*.

Ik had de eerste Britse aflevering toegezonden gekregen en was meteen superenthousiast. Wat werd er geweldig geacteerd door Martin Clunes als de idiote chirurg Dr. El-

lingham, en door Caroline Catz als de licht neurotische onderwijzeres Louisa Glasson. Er zat veel levensechtheid in de serie door de vele boeiende plattelandstypes, zoals vooral Engelse acteurs die zo fraai kunnen spelen. De locatie was ook adembenemend: Port Isaac, een plaatsje aan de kust van Cornwall, met hoge rotsen, uitzicht op de Atlantische Oceaan, pastelkleurige vissersbootjes in het fjord, eeuwenoude stenen huisjes en in de omgeving pittoreske boerderijen, bossen en kastelen. Een paradijs op aarde. En er was natuurlijk dat onmogelijke, contactgestoorde personage van ‘Doc Martin’ om dat paradijs eens flink op zijn kop te zetten.

Op 2 april was SBS akkoord. De vertalers konden aan de slag. Op 9 mei werd er uitgebreid gecast voor de vrouwelijke hoofdrol. De formidabele Jennifer Hoffman zette direct een zeer grappige juf Lisa de Graaf neer. Om eerlijk te zijn: de juf heette toen nog Helen, en de doktersassistente heette nog Nina. En er waren gesprekken met alle andere acteurs. We waren enorm trots dat Kitty Courbois mee wilde spelen als tante Jannie, en Peter Faber in aflevering 5 als ‘de mysterieuze reiziger’. Aart Staartjes was bereid om langs te komen voor één scène met een verstrooid mannetje in aflevering 2. Ook Tygo Gernandt wilde meedoen als agent Ken. Wat een vliegende start! En op 25 mei 2012 stonden we al in het prachtige Woudrichem te filmen.

Ik noteerde in de kantlijnen van mijn script: ‘Hele zware, intense weken. Lange draaidagen. 30 graden Celsius, iedereen heeft een zonnesteek! Het gekke haar “werkt”, en het keurige Martinus-kostuum ook. Soms zit ik *in* Martinus, maar soms is het nog zoeken naar het personage.’

In drie maanden tijd draaiden we de ongekende hoeveelheid van vier hele speelfilms, verdeeld over acht afleveringen *Dokter Tinus*, die vanaf eind augustus 2012 telkens door meer dan 1,2 miljoen mensen bekeken werden. We vestigden een olympisch snelheidsrecord in televisie maken!

Tijdens de opnameperiode ontdekte ik wat de geheime kracht van *Doc Martin* was, en van comedy in het algemeen, van *Laurel & Hardy* tot *Absolutely Fabulous*, *Friends* of *Seinfeld*: wat verkeerd kan gaan tussen mensen, gaat in comedy 100% gegarandeerd verkeerd. Zelfs de kleinste misverstanden worden uitvergroot. En in die misverstanden speelt *taal* een belangrijke rol.

Het boek dat u nu in handen heeft, heeft alleen die taal als middel. Er is geen muziek, geen montage, er zijn geen mooie landschappen zichtbaar, geen gezichtsuitdrukkingen van de acteurs. De woorden doen het werk. En in de absurde dialogen zien we precies de kracht van *Doc Martin* en *Dokter Tinus*. Ik vind deze *novelisation*, zoals het heet, zeer geslaagd. Deze roman roept enorm veel plezier op bij het lezen. Hij doet denken aan onze Nederlandse tv-serie, maar kan ook zelfstandig gelezen worden. Je komt door de beschreven gedachtewereld ook dichterbij de hoofdkarakters. En terwijl je leest, ga je bijna hardop *zelf* de dialogen uitspreken. Voor je het weet, waan je je op bezoek in de knotsgekke praktijk van Dokter Tinus.

Ik wens de lezers veel plezier toe met dit eerste deel, *nét* zoveel plezier als wij al vijf jaar hebben bij het werken aan deze unieke tv-serie.

Thom Hoffman

Proloog

Waarin we kennismaken met een wel heel bijzondere chirurg, namelijk één die mogelijk ongeschikt is om te opereren; waarin we meer te weten komen over zijn merkwaardige manier van wonen; waarin hij een brief ontvangt.

‘Dokter, we zijn zo nerveus. Als dit maar goed afloopt.’ Een man van rond de 40, met links van hem twee jongens en rechts van hem een vrouw van ongeveer 70 jaar, keek de medicus aan met een moegestreden blik.

‘Mijn vrouw, hun moeder natuurlijk, en háár dochter, is een heel speciaal persoon. Een engel. Altijd vrolijk. Staat altijd voor iedereen klaar. En mijn schoonmoeder...’ Hij blikte even naar rechts, viel toen stil. Met een brok in de keel kon hij nauwelijks verder praten.

De medicus keek even naar de schoonmoeder, die erbij zat als een triest vogeltje. Ze snikte in haar zakdoek die ze vlak bij haar gezicht hield.

‘Mijn schoonmoeder dus,’ vervolgde de echtgenoot, ‘heeft nog geen half jaar geleden haar man verloren. Dat greep mijn vrouw enorm aan. Niet dat ik zo dik met hem was, hoor, maar dat doet er ook niet meer toe. Zij was gek met d’r vader. Het was heel onverwacht, weet u. Opeens, weg was-ie. En nog geen week later kwam dit slechte nieuws. Mijn vrouw voelde zich al een tijdje niet lekker. Maar het is niet iemand om snel naar een dokter te hollen, weet u. Het

is een echte doorzetter, mijn vrouw. En toen bleek dat ze een kleine anariesma had, die dreigde groter te worden. En dat is ook zo gegaan. En toen hoorden we al over u, dat we hoorden dat u dus de beste bent in uw vak, en...'

De medicus had de neiging om te zeggen 'aneurysma', maar onderdrukte die natuurlijke neiging, die te maken had met zijn jarenlang doceren aan honderden studenten medicijnen, van wie hij ook bij de Eerstejaars een foutloos medisch vocabulaire verlangde. Hij knikte een paar keer ongeduldig, terwijl de man verderging.

'En toen ging het steeds slechter met haar. Dat anariesma werd groter... En zo kwamen we uit bij u. Al onze hoop is gevestigd op u, dokter. Natuurlijk, het is niet hopeloos, zeker niet, dokter. Wij zijn geen huilebalken. We leggen ons lot in uw handen. Met alle vertrouwen. Wat kunnen we anders?'

De echtgenoot keek nu naar links, naar de pips toekijkende zoons, die nauwelijks leken te beseffen waar ze zaten. De jongens, bijna pubers, zaten dicht tegen elkaar aan. Ze hadden melkboerenhondenhaar en sproetjes. 'Maar met onze twee prachtige kinderen...'

De medicus onderbrak de man met een handgebaar. Er was niet veel tijd te verliezen, mevrouw werd op dit moment klaargemaakt voor de operatie en onder narcose gebracht, en het was zaak zonder uitstel aan de slag te gaan.

'Mijnheer, het aneurysma van uw vrouw is inderdaad een acuut en lastig probleem, daarom ga ik zo naar haar toe. De expertise in dit academisch ziekenhuis is kwalitatief zeer, zeer hoog. Het gaat hier om een aneurysma dicht bij het hart, daarom zal er ook een hartchirurg op afroep aanwezig zijn voor het geval er zich onverwachte complicaties voordoen, die ik overigens niet verwacht. Maar het wordt wel een langdurige operatie. We zijn zeker tot twaalf uur van-

nacht bezig. We doen er alles aan om haar te redden. Bij ons is ze in uitstekende handen.'

Na die woorden stond hij op, met een haastige, verontschuldigde knik, en liep naar de automatisch openzwaaiende deuren van de OK-afdeling.

Bij het steriliseren van de handen stond hij naast de hoofdverpleegkundige die de operatie voorbereidde. Hij hoorde van haar de laatste gegevens over de patiënte en gaf haar alle details van de ingreep – koel, in telegramstijl, zoals hij al jaren gewend was.

'Het wordt een lange avond, Ellie. Voordat we alles goed bekeken hebben, zijn we drie kwartier verder. Heb je die laatste echo's al binnen? Afgaande op de testen en thoraxfoto's vermoed ik dat er mogelijk een aortatransplantatie nodig is. Is Ruud-Jan d'r al, of zit-ie nog in de opera?'

Ellie wist wat ze moest doen. Ruud-Jan, die al binnen was, oppiepen en vragen dichtbij te blijven. De kunststof aorta's laten komen uit het OK-magazijn. Met de neurofysioloog online contact maken zodat hij de ruggenmergfuncties kon monitoren. Ze duwde haar witte Zweedse klompen tegen de deuropener bij de vloer en verdween door de automatische sluisdeur.

De medicus bleef alleen achter en dacht aan het gesprek op de gang. De familieleden, en hun saamhorigheid. De aangeslagen blik van de jongens.

Vervolgens zette ook hij zijn voet tegen de deuropener en liep hij naar de steriele cirkel. Het operatiepersoneel was druk doende de lakens af te plakken rondom de borst en buik, en te desinfecteren met jodium. De gehele borst van de patiënte was donkergeel, maar dat veranderde in een lichte vlek toen de operatielamp erop werd gericht. De medicus liet zich de steriele operatiemantel omdoen en stak zijn handen in de door Ellie omhooggehouden tweede steriele

handschoen, die ze met grote accuratesse tot over zijn groenblauwe mouwboorden aanbracht. Mond- en haar- kapje werden voor een laatste keer strakgetrokken.

Hij liep naar de operatietafel en zei tegen de anderen, die over hun kapjes naar hem keken: ‘Dit wordt een hels karwei, jongens. Het zit op een zeer lastige plek. Bereid je voor op een uur of acht, negen doorwerken. Ik wil jullie volle concentratie.’

Zijn team van twaalf man gaf een bevestigend knikje.

Hij controleerde de inmiddels aanwezige stents, de bril met lenzen voor de microscopische handelingen, alle instrumenten links en rechts op de toegeschoven tafels. Onwillekeurig liet hij zijn blik vallen op het scherm dat als afscheiding was bedoeld tussen het hoofd van de patiënt en de te openen thorax. Hij boog zich licht voorover en zag haar gezicht. Rondom het verdovingskapje zag hij sproetjes. Haar zoons leken sterk op haar. Hij keek lang naar haar gezicht. In gedachten zat hij weer tegenover de zoons met de sproetjes; zag hij weer hun aangeslagen blik. Hij hoorde opnieuw de stem van de echtgenoot, en het gesnik van de zeventigjarige vrouw, bijna alsof haar dochter al was overleden. Hun angst was als gif bij hem naar binnen gekropen. Hij had opeens een geremd, verkrampt gevoel in zijn armen, zijn schouders en zijn nek. Hij wisselde een blik met de anesthesist, die hem al iets langer observeerde. Ze knikten elkaar toe. Ook de collega online gaf een teken klaar te zijn. Hij vroeg om een scalpel en strekte zijn rechterhand. Er werd met een vloeiende, precieze beweging een operatiemes in gelegd.

‘Juist,’ zei de vaatchirurg.

‘Incisie.’

Hij opende haar lichaam met een scalpel en daarna een botzaag, om vervolgens haar borstkas in twee richtingen

open te slaan, zoals een pastoor dat doet met een bijbel.

Veertien mensen in een koepel van licht in een verder donkere operatiekamer. Er klonken piepjes. De hart-longmachine werd iets dichterbij geschoven om zo direct alle functies van de bloedcirculatie naar de organen over te nemen.

Hij trachtte het lek in het vat te lokaliseren. Zijn vingers werkten naar binnen toe. De aorta voelde stug en onbuigzaam als een tuinslang waar druk op stond.

In de holte ontstond een stuwmeer van bloed.

Nauwlettend hield hij de monitors in de gaten.

‘Zuigen, zuigen!’ riep hij door zijn mondkapje tegen de tweede operatiezuster. ‘Aortaklem stand-by.’ De verpleegkundige probeerde het bloed tussen de longen, hart en slagader weg te pompen.

Hij voelde het zweet in dikke druppels onder zijn kapje vandaan komen. Zijn operatiebril besloeg. Hij zag zijn vingers het wroetende en snijdende werk doen, maar het leek of ze niet van hemzelf waren. Hij knipperde met zijn ogen.

‘Zuigen, kom op zeg! Hup!’

Opeens voelde hij een golf vanuit zijn binnenste omhoogkomen. Een vreemde druk ook in zijn hoofd, die hij niet herkende. Wazig zicht. Hij ademde diep, hijgde, voelde zich even duizelig en keek naar Ellie, die aan de overzijde leek aan te voelen wat er met hem aan de hand was.

‘Martinus?’ vroeg ze bezorgd.

Alle blikken waren een moment op hem gericht, waardoor hij het nog benauwder kreeg.

‘Martinus?! Gaat het wel?’ vroeg ze nogmaals, en ze liep om de operatietafel heen, richting de vasculair chirurg, die alleen maar kon uitbrengen: ‘Ruud-Jan erbij, snel!’

Het voelde alsof er een steen omhoog moest vanuit zijn maag naar zijn keel. Hij verliet de steriele cirkel, holde naar een wasbak en gaf daar over.

Ruud-Jan was binnen vijftien seconden aanwezig en nam direct de operatie over.

Bij de lockers voelde hij zijn operatiekleding: drijfnaat.

Toen hij naar de lift liep, zag hij de familie van de vrouw in de gang. Gelukkig zagen ze hem niet. Met afgewend gezicht schoof hij langs de muur naar de lift. Pas in zijn auto, in een donkere hoek van de met grauw neon verlichte parkeergarage, kwam hij een beetje op adem. Hij keek naar zijn ogen in het achteruitkijkspiegeltje. Zijn gedachten draaiden rond in een maalstroom. Wat was er met hem aan de hand?

Twee maanden zat hij voornamelijk thuis. De collega's van de maatschap namen zijn taken tijdelijk over, tot hij zich beter zou voelen. De operatie was gelukkig succesvol afgerond. Mevrouw maakte het weer goed. Maar met hem ging het een stuk minder. Hij dacht na, zittend op de bank. Hij keek tv. Luisterde naar het tikken van de pendule van zijn grootvader. Hij las vakliteratuur. Hij zag weinig mensen. En 's avonds at hij, in zijn eentje, zijn sobere maaltijd, in zijn niet al te gezellig verlichte appartement, op de twaalfde verdieping van een flat in een buitenwijk van de grote stad.

Wat is er toch misgegaan, dacht hij. Wat ging er verkeerd? Die middag zag hij een documentaire op de televisie over een piloot met hoogtevrees. Halverwege zette hij hem af. Hij maakte een wandeling en kwam niemand tegen.

Op een avond, terwijl hij weer in zijn eentje aan de maaltijd zat, opende hij een brief van een oude vriend, met daarin een verrassend voorstel.

Eerste Hoofdstuk

Waarin de geplaagde medicus nieuwe wegen durft in te slaan; waarin we de vaatchirurg beter leren kennen; en waarin hij een dame ontmoet die mogelijk een belangrijke rol in zijn leven gaat spelen. Omdat alles in het leven anders loopt dan verwacht, bedoelen we hier niet mee wat u denkt.

Door het frisgroene Hollandse landschap raasde een intercitytrein. In de vrijwel lege coupé zat een man met een medisch tijdschrift. Het was onze vaatchirurg. Hij had met zorg een stille ruimte uitgezocht om niet gestoord te worden door zakjes chips, kinderstemmen en ander lawaai. Hij droeg een donkerblauw pak en glimmend gepoetste schoenen van een model dat niet meer vaak werd gezien, tegenwoordig.

Zojuist was een donkerblonde juffrouw ingestapt, met een kleine reistas. Ze zaten niet ver van elkaar vandaan. De jonge vrouw had een regelmatig, vriendelijk gezicht en was zeker niet onknap. Ze was, anders dan je bij haar uiterlijk zou verwachten, een beetje ouderwets gekleed. Haar blik gleed over de verre weilanden. Ze had gelogeerd bij een oudtante, die een beetje bezorgd had gevraagd hoe het toch met haar ging, of het wonen in Woerkum nog beviel, en of er misschien al een liefde in het spel was. Van die vragen hield Lisa de Graaf, zoals de jonge vrouw heette, niet. Ze was er nauwelijks op ingegaan. Maar nu, in de trein, echen die vragen na in haar gedachten. Het piekeren loste op

in de cadans van de trein. En gaandeweg gleed Lisa's blik onwillekeurig naar de passagier die tegenover haar zat.

Een man in een net pak. Lezer van een medisch tijdschrift. Onmiskenbaar hoger opgeleid. Zou het een arts zijn? Een student? Toen ze van zijn stropdas naar boven keek, zag Lisa alleen het tijdschrift en acht lange, slanke vingers, vier aan elke zijde van het magazine. Het gezicht van de man was niet te zien. Wel zag ze, op de cover van het blad, precies op de plek waar ze normaliter zijn hoofd had kunnen zien, een onsmakelijk rood abces. De trein vertraagde en kwam enige minuten tot stilstand in een wei met loeiende koeien. Met dit soort vertraging wist je het nooit. Lisa hoopte maar dat ze op tijd zou zijn voor haar belangrijke afspraak, zo dadelijk in het dorp. Tijdens dit getreuzel gaf de man geen krimp. Hij bleef lezen, over het abces wellicht, en bleef nog steeds onzichtbaar voor Lisa, die daardoor extra nieuwsgierig werd.

Na enige minuten kwam de trein weer in beweging. De man liet het magazine een beetje zakken. Nu kon ze hem heel goed zien. Het gezicht van de man had iets van een aardappel met oren. En een pony. De aardappel keek op zijn horloge, vouwde het blad dubbel en borg het met een snelle, doelmatige beweging op. Hij ritste zijn leren aktetas dicht.

Zijn blik kruiste de hare. Hij fronste een beetje. Waarom keek deze vrouw naar hem? Waarom moest er zo nodig naar hem gekeken worden? Anderhalve seconde lang bleven hun ogen in contact.

Veel te lang, vond Lisa. Ze zocht naar woorden om de spanning te breken. Ze haatte dit soort treinsituaties. De man bleef haar maar aankijken, nu met grotere intensiteit. Wegkijken naar buiten hielp niets. Hij bleef kijken, boog zelfs iets in haar richting. Hij kwam steeds dichterbij, haar diep in de ogen kijkend. Opeens werd het Lisa te gortig.

‘Kijk naar jezelf! Wat is je probleem? Viezerik!’ zei ze, terwijl ze resoluut opstond en ergens anders ging zitten.

De vaatchirurg schrok er een beetje van. Waarom deed dit vrouwmens zo ingewikkeld?

‘Station Hoenzadriel, Hoenzadriel!’ klonk het uit de kerkende luidsprekers.

De dokter arriveerde per taxi bij een degelijk provinciaal conferentiehôtel en vroeg bij de receptie naar de zaal ‘Zalm’, die, zoals snel zou blijken, in passende kleuren geschilderd was. Op hoge receptietafels stonden vrolijke plantjes van plastic. Drie sterren, meer niet, dacht Martinus. De filterkoffie was drinkbaar. Hij zag een serie affiches van een aankomende braderie in het haventje van Woerkum. Achter in de zaal stond een lange vergadertafel klaar met één stoel ertegenover, alsof hem een tribunaal te wachten stond.

‘Welkom namens alle aanwezige leden van het R.M.O.H.R.A.C.L.H.A.!’ sprak Peter Dijkstra, de oude studievriend die Martinus de brief had geschreven met het voorstel.

‘R.M.O.H.R.A.C.L.H.A.?’ vroeg Martinus.

‘Het Regionale Medische Overheids Human Resource Advies-College Land van Heusden en Altena. We vergaderen al jaren over een wat makkelijker naam.’

Gegniffel om de standaardgrap van de voorzitter. Martinus schudde de hand van gemeenteraadsleden en overige bestuurders.

‘Het is mij een eer om aan jullie voor te stellen Professor

doctor Martinus Elsenbosch, voormalig chirurg aan het AMC. Het gebeurt niet vaak dat een chirurg op deze leeftijd het “bijltje” erbij neergooit, als ik mij dat grapje mag permitteren, en zich wil terugtrekken in een lieflijk plaatsje. Het toeval hielp Woerkum een handje. Martinus is een oude kameraad van me, ik sta geheel in voor zijn uitzonderlijke medische kwaliteiten. Maar eh..., laat ik jullie vooral niet beïnvloeden. Ach, daar zijn jullie in Woerkum sowieso veel te eigenwijs voor.’

Wederom werd er gelachen. Net toen het gezelschap aan de vergadertafel plaatsnam, klonken er gehaaste voetstappen. Martinus Elsenbosch draaide zich om, stak zijn hand uit en keek recht in de ogen van... de vrouw uit de trein.

‘En dit is juffrouw Lisa de Graaf,’ zei Peter. ‘Lisa is kandidaat-raadslid, ze woont de bijeenkomst als toehoorder bij.’ Ze schudden handen.

Martinus en Lisa leken beiden een moment te bevriezen. Dit kon nog weleens een lastig middagje worden. Martinus schraapte zijn keel. ‘Juist!’

Hij was niet helemaal hiernaartoe gekomen om zijn plannen door dit overspannen vrouwmens te laten dwarsbomen. Een chirurg die vanwege een plotseling opgekomen fobie niet kon opereren, kon in zo’n kleine plaats toch heel goed werk verrichten? Tot hij zich goed genoeg voelde om weer in de grote stad aan de slag te gaan.

De bijeenkomst verliep harmonieus, en de commissieleden waren unaniem overtuigd. Ja, inderdaad hadden ze zo’n hooggekwalificeerd persoon nog nooit als huisarts gehad. Men stond ook een momentje stil bij zijn voorganger. De oude dokter Voogd was een aimabele figuur, altijd had hij een luisterend oor voor zijn dorpsgenoten. Weemoedige herinneringen aan dokter Voogd buitelden over elkaar heen. Hij genoot vertrouwen van iedereen. Als er ook maar iets

was, sprong hij op zijn statige Gazelle-rijwiel en pedaalde hij door de hele omgeving, op weg naar de patiënt. Iedereen kon rekenen op zijn volle aandacht, van kinderen met mazelen tot een sterfgeval. En nu was hij zelf aan de beurt gekomen. Het hele dorp was keurig in het zwart gekleed verschenen bij de begrafenis toen de 74-jarige arts, die maar van geen ophouden wilde weten, op een kwade dag in een visgraat was gestikt. Toegegeven, enkele sprekers aan tafel waren ook wel opgelucht geweest. Hoelang was die taaie oude baas anders wel niet doorgestaan? De regio was best toe aan een arts die niet langer op de fiets rondreed en ook in zijn methodieken met zijn tijd was meegegaan. ‘Mevrouw Hanszen van de apotheek kon zijn recepten allang niet meer lezen,’ zei een mevrouw met schuin haar en driehoekige oorbellen, ‘het leek wel spijkerschrift!’

Een aangename ontspanning maakte zich meester van het gezelschap. Zonder hindernissen leek dokter Elsenbosch door de ballotage te zijn gekomen. Totdat Lisa de Graaf bij de rondvraag onverwacht het woord nam. ‘Ik heb toch nog wel een kritische vraag. Dokter Elsenbosch mag dan een uitstekend vaatchirurg zijn, hoe staat het met zijn sociale vaardigheden? We willen misschien geen tweede dokter Voogd, als die al bestaat, maar in een kleine gemeenschap als Woerkum willen we ook geen medische robot die mensen zonder enige warmte behandelt, toch?’

De voorzitter keek Martinus vragend aan. De rest van het gezelschap ook. Inderdaad was dokter Elsenbosch best wat wetenschappelijk gebleven in zijn antwoorden. Opeens viel het bijna iedereen op. Hij was *to the point* geweest, zeker, maar ook kort van stof, en een lachje kon er nauwelijks van af. Goeie vraag van het kandidaat-gemeenteraadslid!

Heel even kreeg Martinus het benauwd. Hij voelde zich

in een hoek gedreven. ‘Ik heb naast mijn gewone baan als vaatchirurg aan het AMC gedurende twaalf jaar de opleiding chirurgie gecoördineerd, en honderden studenten begeleid. U weet hoe mondig studenten tegenwoordig zijn. Wat kan ik daaraan toevoegen?’ zei Martinus, en hij deed zijn best een zo ontspannen mogelijk gezicht op te zetten.

‘Maar je hoort weleens dat chirurgen patiënten niet zien als mens, maar als medisch dossier, een nummer, een geval. En ook wel dat ze mensen soms bot behandelen,’ bleef Lisa aandringen, denkend aan de ongemakkelijke confrontatie in de trein. ‘Zou een arts niet vooral ook een vertrouwenwekkend persoon moeten zijn, zoals dokter Voogd dat was? Zeker in zo’n kleine gemeenschap. Zulke eigenschappen zijn helemaal niet aan bod gekomen tijdens dit gesprek.’

Op dat moment klapte Peter in zijn handen, als een kleuterleidster voor een drukke klas. ‘Ik stel voor dat u ons even alleen laat, dokter Elsenbosch. Wacht u op de gang. We komen zo met ons besluit.’

Martinus wachtte op de gang. Hij luisterde naar het tikken van de klok, telde zeventien plastic bloemen, keek naar de nagelvijlende receptioniste en probeerde een groot, leverkleurig macraméwerk te ontcijferen. Opeens ging de deur open. Lisa kwam naar buiten, haar jas over de arm. Ze liep strijdvaardig op hem af. ‘U hoeft in Woerkum maar één keer te ver te gaan en dan...’

Martinus boog zich naar haar toe, zijn blik op haar rechteroog gevestigd. Lisa voelde zich opnieuw geïntimideerd door deze engerd. Hij naderde haar gezicht tot op enkele centimeters.

‘Hou daar nou eens mee op!’ zei ze met stemverheffing. ‘Troebel zicht met dit oog? Pijnlijk?’ vroeg de dokter. ‘Eh, ja.’

Opeens fixeerde hij met duim en vinger haar wenkbrauw en ooglid en trok het rechteroog wijd open. Lisa was te verbijsterd om te reageren.

‘Staar. Half uitvergrote pupil... Jazeker! Acut glaucoom. Verhoogde oogdruk. Dat dacht ik al, vanochtend in de trein. Kan gevaarlijk zijn! Dit kan leiden tot blindheid. U moet acut naar de oogarts!’

‘Martinus, kom je?’ riep Peter Dijkstra met de grijns van iemand die gewonnen heeft met pingpong.

Terwijl Lisa lichtelijk in de war naar de uitgang van het hotel liep, wreef ze over haar oog. Ondertussen hief het gezelschap een glas champagne op de aanstelling van de nieuwe huisarts van Woerkum.

Het stadje beviel Martinus wel. Omgeven door een stervormige verdedigingswal uit de zeventiende eeuw, volop prachtige, hoge bomen, schaapjes op de dijk en tot in de verte zichtbaar de uiterwaarden. Twee brede rivieren kwamen hier bij elkaar, en de bevolking had sinds oudsher een privilege op zalmvisserij gekregen. Het zalmmotief was overal in gevelstenen verwerkt. Boven oude daken stak een markante afgeplatte kerktoeren af tegen de zonnige hemel. In de achtergrond stond een fraaie ranke korenmolen.

Martinus stapte uit zijn wagen en keek tevreden rond. Deze onderneming had een kans van slagen. Gezonde frisse lucht. En dat doktershuis lag werkelijk erg mooi, met uitzicht op het haventje en de stromen. Maar wat hoorde hij daar?

Aan zijn voeten zat een pluizige hond, met de tong uit de bek. Het hondje leek een sterke affectie voor de nieuwkomer te koesteren en week niet van zijn broekspijpen. Maar die affectie was niet wederzijds.

‘Weg! Stinkbeest!’ Martinus wees naar de horizon.

Hij begon het bord van de makelaar – TE HUUR – uit de grond te trekken. Dit werd zijn nieuwe plek.

‘Ben jij Tinus?’ klonk er een vrouwenstem. Het was een rossig meisje met cowboylaarzen, op een fiets met bloemen en veel rinkelende attributen om haar polsen en hals. Ze herhaalde de vraag.

‘Nee, ik ben Martinus Elsenbosch. Dokter Martinus Elsenbosch.’

‘En ik ben je assistente. Kim!’ Ze maakte een balletbuiging, die niet helemaal lukte. Kim was niet echt een ballettype.

‘De praktijk is nog niet geopend, de verhuizers moeten zelfs nog komen,’ zei Martinus.

‘Ik woon helemaal in Hoenzadriël!’ riep Kim brutaal. ‘Ik kan moeilijk helemaal terug gaan fietsen. Dan kan ik maar net zo goed beginnen, ja toch? Bovendien: ik ben hard toe aan koffie.’ Ze glipte langs hem naar de praktijkingang.

Daar had de dokter niet van terug. De verliefde hond zat er ook nog steeds. Terwijl Martinus zich stond te ergeren, arriveerde met stille motor de verhuiswagen. Dokter Elsenbosch schrok zich een beroerte van de claxon.

Tussen een aantal verhuisdozen verstoppt rinkelde de telefoon. Elsenbosch nam op. Het was Kims vriendje, Pettrik. Maar Kim wilde niet met Pettrik praten. Ze maakte een emotioneel wegwerpgebaar, moe van de mannen.

‘Kim wil niet met je praten,’ zei de dokter, maar toen hij bijna ophing, griste ze de hoorn uit zijn hand. Martinus

luisterde op de drempel mee om tot een weloverwogen besluit te komen. Dat meisje er nu al uit donderen, vanmiddag of pas morgen? Maar ja, er moest nog wel een hoop geregeld worden. Intussen leek haar telefoongesprek met Pettrik toch op gang te zijn gekomen.

‘Vroeger was ik ook jong,’ dacht Martinus, ‘gelukkig is dat voorbij.’

‘Mag ik even wat privacy, hallooo...!’ wuifde Kim Martinus de wachtkamer uit.

Toen Martinus zijn spreekkamer inspecteerde, ontdekte hij tal van verouderde medische instrumenten. Uit de kraan boven het gebarsten fonteintje kwam bruine drab, en het vooroorlogse koelkastje zat onder de schimmel. Dat de bevolking van Woerkum met deze arts en zijn antieke spulletjes niet was uitgestorven verbaasde Martinus.

‘Kim, ik heb nodig: één nieuwe onderzoekstafel, één nieuwe werklamp, één nieuwe sphygmomanometer, één nieuwe...’

‘Spiegoninimomimoma-eh... wat?’ Kim keek op van haar lijstje.

‘Dat is een apparaat waarmee dokters al honderden jaren bij mensen de bloeddruk meten,’ onderwees Martinus.

‘Moet ik dat allemaal gaan kopen?’

‘Maandag moet het binnen zijn. Véél succes!’ Hij dreef zijn tijdelijke personeelslid met zachte hand de spreekkamer uit om van haar gekakel verlost te zijn.

Kim draaide zich om en gaf Martinus het boodschappenlijstje. Hij las met verbazing wat *hij* moest gaan kopen: koekjes en koffie.

Hij sloot de deur, maar de deur zwaaide weer open. De verhuizers waren klaar en vroegen de dokter om een krabbel, en met een handgebaar een kleine vrijwillige beloning.

‘Ah! U wilt een fooi!’ zei Martinus. ‘Ik dacht het niet. Toen uw chirurg uw achterzijde dichtnaaide na uw hernia-operatie, gaf u hem toen ook een fooi?’

Hij sloot de deur opnieuw.

En opnieuw zwaaide de deur open. ‘Kan ik eindelijk binnenkomen?’ Er stond een man op leeftijd, met een grote snor, en een militair voorkomen. ‘Mijn naam is Meulenbroek, Kolonel Henry Meulenbroek, Buiten Dienst.’

‘Mijn naam is Elsenbosch, arts’, zei Martinus, ‘praktiserend! Maar niet vandaag. De praktijk is namelijk nog gesloten. Maak een afspraak met Kim.’

De Kolonel BD dulde, sinds zijn eerste bivak zo’n 60 jaar geleden, geen tegenspraak. ‘U móét me onderzoeken. Het is heel pijnlijk. Ik word er... erg onzeker van.’ Hij sloot zelf de deur en bewoog richting bureau.

Martinus nam erachter plaats, met tegenzin. Zijn eerste consult in Woerkum was begonnen. Het kostte Martinus moeite als anderen hem hun wil oplegden. Bovendien was dit zijn eerste consult als huisarts terwijl hij jaren op het hoogste niveau aorta’s had vervangen en lichamen had opengesneden en weer dichtgemaakt terwijl zij onder verdoving waren. Dan waren er nooit van die lastige gesprekken.

De oude walrus begon zijn overhemd uit te doen. ‘Kijk, kerel, het zit hier, het verdachte heuvelgebied bevindt zich in de borstregionen, een meer dan normale vetophoping, twee stuks. Ik zou bijna zeggen: de communisten hebben iets in ons drinkwater gedaan.’

Martinus had hier geen zin in. ‘Minder koolhydraten, meer proteïnen, en meer beweging. Zwemmen is een gezonde sport. Zijn we klaar?’

‘Nee, nee, nee,’ nam de kolonel het bevel over, ‘het zijn borsten!’